

31989L0655

30.12.1989.

EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

L 393/13

PADOMES DIREKTĪVA**(1989. gada 30. novembris)****par drošības un veselības aizsardzības minimālajām prasībām, darba ņēmējiem lietojot darba aprīkojumu darbā (otrā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. daļas nozīmē)**

(89/655/EEK)

EIROPAS KOPIENU PADOME,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 118.a pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾ kas iesniegts pēc apspriešanās ar Darba drošības, higiēnas un veselības aizsardzības padomdevēju komiteju,sadarbībā ar Eiropas Parlamentu ⁽²⁾,ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽³⁾,

tā kā Līguma 118.a pantā ir paredzēts, ka Padome ar direktīvām nosaka minimālās prasības, lai veicinātu uzlabojumus, īpaši attiecībā uz darba vidi, kas garantē augstāku darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības līmeni;

tā kā saskaņā ar šo pašu pantu jāizvairās no tādu administratīvu, finansiālu un juridisku ierobežojumu iekļaušanu direktīvās, kas kavētu mazo un vidējo uzņēmumu rašanos un attīstību;

tā kā Komisijas sniegtā informācija par drošības, higiēnas un veselības aizsardzības uzlabošanas programmu darbā ⁽⁴⁾ paredz pieņemt direktīvu par darba aprīkojuma lietošanu;tā kā Padome savā 1987. gada 21. decembra rezolūcijā par drošību, higiēnu un veselības aizsardzību darbā ⁽⁵⁾ ņēma vērā Komisijas nodomu tuvākajā nākotnē iesniegt Padomei minimālās prasības drošības un veselības aizsardzības organizēšanai darbā;

tā kā minimālo prasību ievērošana, kas garantētu labāku darba drošību un veselības aizsardzību, strādājot ar darba aprīkojumu, ir svarīga darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības nodrošināšanā;

tā kā šī direktīva ir atsevišķa direktīva 16. panta 1. punkta nozīmē Padomes Direktīvā 89/391/EEK (1989. gada 12. jūnijs) par

pasākumu ieviešanu, lai uzlabotu darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzību darbā ⁽⁶⁾; tā kā tādēļ šīs direktīvas noteikumi pilnībā attiecas uz darba aprīkojuma izmantošanu darbā, neskarot šīs direktīvas noteikumus, kam ir vairāk ierobežojošs un/vai specifisks raksturs;

tā kā šajā direktīvā ir iekļauts praktisks aspekts iekšējā tirgus sociālās dimensijas īstenošanā;

tā kā saskaņā ar Direktīvu 83/189/EEK ⁽⁷⁾ dalībvalstīm ir jāziņo Komisijai par visiem tehnisko noteikumu projektiem, kas attiecas uz mašīnām, aprīkojumu un iekārtām;tā kā saskaņā ar Direktīvu 74/325/EEK ⁽⁸⁾, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar 1985. gada Iestāšanās aktu, Komisija, gatavojot priekšlikumus šajā jomā, apspriežas ar Darba drošības, higiēnas un veselības aizsardzības padomdevēju komiteju,

IR PIEŅĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

I IEDAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI**1. pants****Priekšmets**

1. Šī direktīva, kas ir otrā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. daļas nozīmē, nosaka darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības minimālās prasības, kas jāievēro, darba ņēmējiem strādājot ar darba aprīkojumu darbā, kā tas minēts 2. pantā.

2. Direktīvas 89/391/EEK noteikumi pilnībā attiecas uz visu šā panta 1. punktā minēto darbības jomu, neskarot tādas šīs direktīvas noteikumus, kam ir vairāk ierobežojošs un/vai specifisks raksturs.

⁽¹⁾ OV C 114, 30.4.1988., 3. lpp.,
OV C 106, 26.4.1989., 13. lpp. un
OV C 287, 15.11.1989., 12. lpp.,

⁽²⁾ OV C 326, 19.12.1988., 132. lpp. un
OV C 256, 9.10.1989., 65. lpp.

⁽³⁾ OV C 318, 12.12.1988., 26. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 28, 3.2.1988., 3. lpp.

⁽⁵⁾ OV C 28, 3.2.1988., 1. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 183, 29.6.1989., 1. lpp.

⁽⁷⁾ OV L 109, 26.4.1983., 8. lpp.

⁽⁸⁾ OV L 185, 9.7.1974., 15. lpp.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā minētos terminus lieto šādā nozīmē:

- a) "darba aprīkojums" — jebkuri mehānismi, aparāti, darba rīki vai iekārtas, ko lieto darbam;
- b) "darba aprīkojuma lietošana" — jebkura darbība, kurā izmanto darba aprīkojumu, piemēram, darba aprīkojuma iedarbināšana vai apstādināšana, tā lietošana, transportēšana, remonts, modifikācija, uzturēšana un apkalpošana, jo īpaši ietverot tīrīšanu;
- c) "bīstamā zona" — jebkura zona darba aprīkojumā vai ārpus tā, kur pastāv risks darba ņēmēja veselībai vai drošībai;
- d) "riskam pakļauts darba ņēmējs" — darba ņēmējs, kas pilnībā vai daļēji atrodas bīstamajā joslā;
- e) "operators" — darba ņēmējs vai darba ņēmēji, kam ir uzdots lietot darba aprīkojumu.

II IEDAĻA

DARBA DEVĒJA PIENĀKUMI

3. pants

Vispārīgie pienākumi

1. Darba devējs veic pasākumus, lai nodrošinātu, ka uzņēmumā un/vai iestādē darba ņēmējiem pieejamais darba aprīkojums ir piemērots darba veikšanai vai pareizi pielāgots šim darbam, un darba ņēmēji to var lietot, neapdraudot savu drošību un veselību.

Izvēloties darba aprīkojumu, ko iesaka lietot, darba devējs ņem vērā īpašos darba apstākļus un raksturu, kā arī uzņēmumā un/vai iestādē un jo īpaši attiecīgajā darba vietā pastāvošo risku darba ņēmēju drošībai un veselībai un/vai citus riska faktorus, kas rodas, lietojot attiecīgo darba aprīkojumu.

2. Ja nav iespējams pilnībā nodrošināt darba aprīkojuma lietošanu bez riska darba ņēmēju drošībai un veselībai, darba devējs veic nepieciešamos pasākumus, lai šo risku mazinātu.

4. pants

Noteikumi, kas attiecas uz darba aprīkojumu

1. Neskarot 3. pantu, darba devējam jāiegādājas un/vai jālieto:

- a) darba aprīkojums, kas gadījumā, ja tas pirmo reizi nonācis uzņēmuma un/vai iestādes darba ņēmēju rīcībā pēc 1992. gada 31. decembra, atbilst:
 - i) visu Kopienas attiecīgo direktīvu noteikumiem;
 - ii) I pielikumā noteiktajām minimālajām prasībām, ja vien nav piemērojama vai tikai daļēji ir piemērojama cita Kopienas direktīva;
- b) darba aprīkojums, kas gadījumā, ja tas atrodas uzņēmuma un/vai iestādes darba ņēmēju rīcībā līdz 1992. gada 31. decembrim, atbilst I pielikumā noteiktajām minimālajām prasībām ne vēlāk kā četrus gadus pēc minētā datuma.

2. Darba devējs veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka darba aprīkojumu visā tā ekspluatācijas laikā, veicot adekvātu apkopi, uztur līmenī, kas atbilst 1. punkta a) un b) apakšpunkta noteikumiem.

5. pants

Darba aprīkojums, kas saistīts ar īpašu risku

Ja darba aprīkojuma lietošana var ietvert īpašu risku darba ņēmēja drošībai un veselībai, darba devējs veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka:

- darba aprīkojumu atļauts lietot tikai tām personām, kam dots attiecīgs darba uzdevums,
- remontdarbus, pārveidošanas darbus, uzturēšanu vai apkopi uztic tikai noteiktiem darba ņēmējiem, kuri īpaši norīkoti šim darbam.

6. pants

Darba ņēmēju informēšana

1. Neskarot Direktīvas 89/391/EEK 10. pantu, darba devējs veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka darba ņēmēju rīcībā ir nepieciešamā informācija un, vajadzības gadījumā, rakstītas instrukcijas par lietoto darba aprīkojumu.

2. Informācijā un rakstītajās instrukcijās jāietver vismaz atbilstīga informācija par darba drošību un veselības aizsardzību attiecībā uz:

- darba aprīkojuma lietošanas nosacījumiem,
- iepriekš paredzamām ārkārtas situācijām,
- ja nepieciešams, secinājumiem, kas izriet no darba aprīkojuma lietošanas pieredzes.

3. Informācijai un rakstītajām instrukcijām jābūt saprotamām darba aprīkojuma lietotājiem.

7. pants

Darba ņēmēju apmācība

Neskarot Direktīvas 89/391/EEK 12. pantu, darba devējs veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka:

- darba ņēmēji, kam uzdots darbs ar darba aprīkojuma lietošanu, ir atbilstīgi apmācīti, tostarp sagatavoti tam, kā rīkoties jebkāda riska gadījumā, kas saistīts ar darba aprīkojuma lietošanu,
- 5. panta otrajā ievilkumā minētie darba ņēmēji ir atbilstīgi īpaši apmācīti.

8. pants

Darba ņēmēju konsultēšana un dalība

Darba ņēmēju un/vai viņu pārstāvju konsultēšana un dalība jautājumos, uz kuriem attiecas šī direktīva un tās pielikumi, notiek saskaņā ar Direktīvas 89/391/EEK 11. pantu.

III IEDAĻA

DAŽĀDI NOTEIKUMI

9. pants

Grozījumi pielikumā

1. Saskaņā ar Līguma 118.a pantā paredzēto procedūru Padome pieņem papildinājumus pielikumam par papildu minimālajām prasībām attiecībā uz īpašu darba aprīkojumu, kas minēts šā pielikuma 3. punktā.
2. Tikai tehniski pielāgojumi pielikumā, kas izriet no:
 - direktīvu pieņemšanas par darba aprīkojuma tehnisko saskaņošanu vai standartizāciju un/vai

- tehniskā progresa, izmaiņām starptautiskajos noteikumos vai instrukcijās vai zināšanu paplašināšanās darba aprīkojuma jomā

pieņem saskaņā ar Direktīvas 89/391/EEK 17. pantā paredzēto procedūru.

10. pants

Nobeiguma noteikumi

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 1992. gada 31. decembrim. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.
2. Dalībvalstis dara zināmus Komisijai savu tiesību aktu noteikumus, kurus tās jau pieņēmušas vai gatavojas pieņemt jomā, ko reglamentē šī direktīva.
3. Dalībvalstis katrus piecus gadus ziņo Komisijai par šīs direktīvas noteikumu ieviešanu praksē, norādot gan darba devēju, gan darba ņēmēju viedokli.

Komisija attiecīgi par to informē Eiropas Parlamentu, Padomi, Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Darba drošības, higiēnas un veselības aizsardzības padomdevēju komiteju.

4. Komisija periodiski iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumus par šīs direktīvas īstenošanu, ņemot vērā 1. līdz 3. punktu.

11. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē, 1989. gada 30. novembrī

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

J. P. SOISSON

PIELIKUMS

MINIMĀLĀS PRASĪBAS, KAS MINĒTAS 4. PANTA 1. PUNKTA a) APAKŠPUNKTA ii) PUNKTĀ un b) APAKŠPUNKTĀ**1. Vispārīga piebilde.**

Šajā pielikumā noteiktie pienākumi ir spēkā, ņemot vērā direktīvas noteikumus un gadījumā, ja konkrētais darba aprīkojums rada atbilstīgu risku.

2. Vispārīga minimālās prasības, kas attiecas uz darba aprīkojumu.**2.1. Darba aprīkojuma vadības ierīcēm, kas skar drošību, jābūt skaidri redzamām un atšķiramām, kā arī vajadzības gadījumā attiecīgi marķētām.**

Izņemot atsevišķus gadījumus, kad noteiktām vadības ierīcēm nepieciešams pretējais, vadības ierīcēm jāatrodas ārpus bīstamās zonas, un jābūt novietotām tā, lai to darbināšana neradītu papildu risku. Tās nedrīkst radīt nekādu risku, nejauši iedarbinot.

Ja nepieciešams, operatoram, atrodoties pie vadības pults, jāspēj nodrošināt, ka bīstamajā zonā nav cilvēku. Ja tas nav iespējams, jābrīdina ar drošības sistēmu, kas automātiski liek atskanēt un/vai parādīties brīdinājuma signālam brīdī, kad tehnika ir gatava sākt darbu. Darba ņēmējam, kas atrodas bīstamajā zonā, jānodrošina laiks un/vai citas iespējas ātri izvairīties no apdraudējuma, kas rodas, darba aprīkojumam sākot un/vai beidzot darbu.

Vadības sistēmām jābūt drošām. Vadības sistēmas salūšanas vai bojājuma gadījumā nedrīkst rasties bīstama situācija.

2.2. Darba aprīkojumam jābūt iedarbināmam tikai ar iepriekšēju nodomu, iedarbojoties uz īpaši šim nolūkam paredzētu vadības ierīci.

To pašu ņem vērā, lai:

- darba aprīkojumu no jauna iedarbinātu pēc tam, kad tas kāda iemesla dēļ apstājies,
- kontrolētu ievērojamas izmaiņas darba apstākļos (piem., ātrumu, spiedienu, u.c.),

ja vien šāda darbības atsākšana vai izmaiņas nekādam riskam nepakļauj darba ņēmējus, kas atrodas bīstamajā zonā.

Šī prasība neattiecas uz darba aprīkojuma darbības atjaunošanu vai izmaiņām darba apstākļos, kas izriet no automātiskas iekārtas normāla darba cikla.

2.3. Visam darba aprīkojumam jābūt apgādātam ar vadības ierīci, ar kuru to var apstādināt pilnībā un bez riska.

Katrā darba iecirknī jābūt vadības ierīcei, ar kuru atkarībā no riska veida var apstādināt visu vai daļu no darba aprīkojuma tā, lai darba aprīkojums būtu drošā stāvoklī. Vadības ierīcei, kas apstādina darba aprīkojumu, jābūt prioritārai attiecībā pret ierīci, kas to iedarbina. Kad darba aprīkojums vai tā bīstamās daļas ir pārstājušas darboties, enerģijas padeve attiecīgajam spēka pievadam jāpārtrauc.

2.4. Vajadzības gadījumā un atkarībā no apdraudējuma, ko rada darba aprīkojums, kā arī no tā parastā apstāšanās laika, darba aprīkojums jāaprīko ar apstādināšanas ierīci avārijas gadījumiem.**2.5. Darba aprīkojums, kas rada risku krītošu priekšmetu vai izvirkājumu dēļ, atbilstīgi riska veidam jāaprīko ar attiecīgām drošības ierīcēm.**

Darba aprīkojums, kas rada apdraudējumu ar gāzu, tvaiku, šķidrums vai putekļu izplūdi, jāaprīko ar uztveršanas un/vai ekstrakcijas ierīcēm, kas izvietotas netālu no iespējamā apdraudējuma vietām.

2.6. Ja to prasa drošība un darbinieku veselības aizsardzība, darba aprīkojums vai tā daļas jānostiprina ar skavām vai kādiem citiem līdzekļiem.**2.7. Ja pastāv risks, ka darba aprīkojumā var veidoties plīsumi vai tā daļas var demontēties, radot nopietnus draudus darba ņēmēju drošībai un veselībai, jāveic attiecīgi aizsardzības pasākumi.**

- 2.8. Ja pastāv risks nonākt mehāniskā kontaktā ar kustīgām darba aprīkojuma daļām, kas varētu izraisīt nelaimes gadījumu, šīs daļas jānodrošina ar aizsargiem vai citām drošības ierīcēm, lai novērstu piekļūšanu bīstamajām zonām vai apstādinātu bīstamo daļu kustību pirms sasniegtas bīstamās zonas.

Aizsargiem un aizsargierīcēm jābūt:

- izturīgas konstrukcijas,
 - tādām, kas nerada nekādu papildu risku,
 - tādām, ko nevar viegli noņemt vai atslēgt,
 - novietotām pietiekamā attālumā no bīstamās zonas,
 - tādām, kas neierobežo vairāk kā nepieciešams, ņemot vērā aprīkojuma darbības ciklu,
 - tādām, kas ļauj veikt nepieciešamās darbības, lai uzstādītu vai nomainītu detaļas un veiktu apkopi, ierobežojot piekļūšanu tikai tai zonai, kurā veicams darbs un, ja iespējams, nepārviļojot aizsargu vai aizsargierīci.
- 2.9. Zonām vai punktiem, kuros strādā ar darba aprīkojumu vai veic tā apkopi, jābūt pienācīgi apgaismotiem atkarībā no veicamās darbības.
- 2.10. Darba aprīkojuma daļas, kur ir augsta vai ļoti zema temperatūra, vajadzības gadījumā jānosedz, lai darba ņēmēji ar tām nesaskartos vai nepienāktu tām pārāk tuvu.
- 2.11. Brīdinājuma ierīcēm uz darba aprīkojuma jābūt nepārprotamām, viegli uztveramām un saprotamām.
- 2.12. Darba aprīkojumu drīkst izmantot tikai atbilstīgu darbu veikšanai un tam piemērotos apstākļos.
- 2.13. Apkopes darbības jāspēj veikt laikā, kad darba aprīkojums ir izslēgts. Ja tas nav iespējams, jānodrošina atbilstīgi drošības pasākumi vai arī iespēja veikt šādas darbības ārpus bīstamās zonas.
- Ja mehānismam ir apkopes žurnāls, ieraksti tajā jāizdara regulāri.
- 2.14. Visam darba aprīkojumam jābūt apgādātam ar skaidri identificējamiem līdzekļiem tā atvienošanai no visiem enerģijas avotiem.
- Atkalpievienošana pie enerģijas avotiem nedrīkst radīt nekādu risku attiecīgajiem darba ņēmējiem.
- 2.15. Uz darba aprīkojuma jābūt brīdinājumiem un marķējumiem, kas ir būtiski darba ņēmēju drošībai.
- 2.16. Darba ņēmējiem jāgarantē droša piekļūšana un uzturēšanās visās zonās, kas nepieciešamas ražošanas, montāžas un apkopes darbību veikšanai.
- 2.17. Visam darba aprīkojumam jābūt tādām, lai novērstu risku, kas saistīts ar aizdegšanos, pārmērīgu uzkaršanu, gāzu, putekļu, šķidrums, tvaiku vai citu vielu, kas tajā veidojas, tiek lietotas vai uzglabātas, noplūdi.
- 2.18. Visam darba aprīkojumam jābūt tādām, lai novērstu risku, kas saistīts ar darba aprīkojuma vai vielu, kuras tajā veidojas, tiek lietotas vai uzglabātas, eksplodēšanu.
- 2.19. Visam darba aprīkojumam jābūt tādām, lai novērstu risku, kas saistīts ar darba ņēmēju nonākšanu tiešā vai netiešā saskarē ar elektrību.

3. **Uz īpašu darba aprīkojumu attiecināms papildu minimālās prasības,**

kā minēts direktīvas 9. panta 1. punktā.
